

Komponisten og organisten Adolf Thomsen

har lånt sin byste ved inngangsdøren til den domkirke hvor han ikke alene spille ved gudsijenesien, men også komponerte sine udødelige melodier i hele 21 år

Avsløringen av organist Adolf Thomsens byste i parken ved Tromsø Domkirke igår formiddag ble en enestående vakker og gripende høgtidelighet.

Vakker fordi naturen tok et opphold i det ustanselige regnværet og ga oss pusterom i en tørr og strålende deilig senhøstes dag som sola beåret ved sitt nærver. Den ga gjenklang i blanke flosshatter og ekstra søn dagsklede mennesker, og la et skjær av fest over hele denne seremonien, som grep oss om hjertene og spilte på følelsenes strenger hos oss alle. Fordi vi like opp til kirkens vegger skulle få høre denne mannen som har skapt en rekke vidunderlige melodier som får selve hjertene til å synge med. Særlig «Å eg veit meg eit land» som er blitt så inderlig folkekjært at vi kjenner det som om det er toner fra selve grunnen i dette trolske landet som favner oss.

For å hylle denne musikkbevægede bergenseren som ut fra sin dype kjærlighet til landet her nord formådde å gi det en klangbunn i nordlendingenes eget sinn som det ikke hadde før, var det at borgerne i Nord-Norges hovedstad i tusentall hadde samlet seg i Kirkeparken og gatene som støter til.

Høgtideligheten ble innledet med «Når fjordene blåner» til Adolf Thomsens melodi. Sangen fikk en vakker utføring av Arbeiderforeningens Mannskor, Fagforeningens Mannskor og Tromsø Mannsangforening dirigert av lektor Bakke og organist Ternes ved orglet. Deretter sang mengden unisont «Gud signe Norigs land», også Thomsens komposisjon til musikkledsagelse av Orkesterforeningen.

Deretter trådte disponent Erling Bangsund, formann i den komiteen som har skaffet midlene til reising av minnesmerket, fram og holdt avdukningstalen. Han sa:

Så er dagen kommet, dagen som Tromsø-sangerne og musikere har sett fram til. Dagen da en i gjerning skulle syne sin taknemlighet og beundring for komponisten Adolf Thomsen. — Bergenseren som ble Tromsø-væring og som skapte melodien til Nord-Norges nasjonalsang «Å eg veit meg eit land», sangen som nest etter fedrelandssangen synges hvor som helst nordmenn er og nordmenn møtes i fremmede land. Sangen som for disse får nasjonalfølelsen og hjemlengselens tåre til å rinne.

Men det er ikke bare vi som i dag er med å høre tonedikteren Sanginteresserte rundt om er i dag med og det utflyttede Nord-Norge representert ved Nordlendingenes forening i Oslo har søkt seg den oppgave som vi løser i dag.

Adolf Thomsen var født i Mariken i Bergen 10. juli 1852 hvor hans far Aleksander Thomsen, fra Naustdal i Sunnfjord var kjøpmann. Hans mor Margrethe Meyer Thomsen var født i Bergen.

Adolf Thomsen viste meget tidlig anlegg for musikk og foreldrene lot ham få følge sine anlegg. Han fikk lære å spille fiolin og orgel, og særlig orgel lærte han tilgang.

Han viste også meget tidlig anlegg for komponering og bare 16 år gammel komponerte han den vakre melodi til «Mens bjeller og lokkende lur», og bare 17 år gammel var han organist ved Hospitalskirken i Bergen.

Under Griegs kapellmestertid i Musikksekskapet Harmonien var Thomsen instruktør for kor som medvirket ved Harmoniens konserter. Det framgår av flere foreliggende brev fra Grieg at Thomsen bl. a. innvøde koret til Griegs Landkjenning.

Thomsen hadde i 70 årene vært instruktør for 11 kor og kvartetter i Bergen. I følge en

Bergensavis fra 1878 ser vi at av hans kor — tilsammen 13 sangere — ga en vellykket vårkonsert.

Thomsen søkte organiststillingen ved Tromsø Domkirke og fikk den. Han kom hit i 1882.

Hans interesse for sang og musikk var fortsatt like levende — og ung som han var gikk han løs på utrolig mange oppgaver. Han ble dirigent for Tromsø Mandssangforening, for Arbeiderforeningens Mannskor, for et blandet kor, for et damekor, og han hadde også et kirkekor, av skolepiker. Han hadde i flere år et janitsjarkorps og på hans oppfordring kjøpte Tromsø Kommune den vakre musikkpavillong som ble flyttet fra utstillingen i 1894 til Rådhusparken.

Der var til stadighet sang- og musikkprøver i Thomsens hjem. Han hadde mange arbeidsfelt. Han startet Tromsø Musikkhandel. Han hadde musikk- og sang elever, han var sanglærer ved den høyere skole, folkeskolen og den kommunale pikeskole. Han var sensor ved lærerskolen og han holdt også sanglærerkurs. Men hans hovedstilling var organistgjerningen ved Domkirken, men det var på langt nær nok til å leve av.

Han hadde landsstedet Nordhaug med jordbruk 2 km. nord for bygrensen og der ble «Barn-domsminne» komponert. Han bygget på og moderniserte sin bygd Skjerpengaten 14 i Tromsø.

Tiltross for hans mange gjøremål så fikk han tid til å komponere. Ofte kunne man høre Domkirkeorglet i en tom kirke. Da søkte Thomsen den ro og stillhet som kirken ga ham til å utfolde sine skapende evner.

Thomsens komposisjon består av ca. 25 preludier og fuger, 20 sanger for mannskor, 60 sanger for blandet kor, 20 sanger for orgel, fiolin, piano eller

orkester. På eget forlag utga han en skolesangbok på 25 sanger og en på 50 sanger to og trestemmige. Hans vakre barnesanger ble sunget meget her omkring hundre årsskiftet.

De tekstene Thomsens benyttet var religiøse eller fedrelandsbetonte og denne landsdel hadde han særlig kjær. Elias Blix hadde i Thomsen en god tolker. Ikke mindre enn 35 av hans tekstster har Thomsen satt musikk

til. Thomsen skrev også kanta-ter som han satte musikk til. Jeg nevner ved innvielsen av Arbeiderforeningens og Håndverkerforeningens lokaler.

Dessverre ble han mer og mer giftisk så han tilslutt ikke klar- te å gå til sin organistgjerning og skoletimer, men måtte kjø- res. Når giktmerterne kom som verst var de så voldsomme at de som var i hans nærhet led med ham, men når smertene ga seg

til Thomsen skrev også kanta-ter som han satte musikk til. Jeg nevner ved innvielsen av Arbeiderforeningens og Håndverkerforeningens lokaler.

Dessverre ble han mer og mer giftisk så han tilslutt ikke klar- te å gå til sin organistgjerning og skoletimer, men måtte kjø- res. Når giktmerterne kom som verst var de så voldsomme at de som var i hans nærhet led med ham, men når smertene ga seg

Jeg nevner at ved kirkekon- serten her i 1943 ble der bare sun- get sanger komponert av Thom- sen, og av disse var 6 utgitt på forlag og 9 i manuskript. Kon- serten ble gitt av 7 kor. Dame- kor, blandet kor og mannskor. En kan vanskelig finne noen mer allsidig sangkomponist her i lan- det.

Så vil jeg takke alle som har bidratt til reisingen av minnes- merket, takke billedhugger Tryg- ve Thorsen for det vakre kunst- verk med slående portrettlikhet. Alle vi som hadde gleden av å

sitte under hans kateter på sko- len kjenner ham igjen. Så vil jeg takke bokbindermester Johs. Si- vertsen som tegnet innskrifsjø- nene, takke stenhugger Sjølin som har utført det store og vak- re arbeide med sokkelen — og i det jeg ber Tromsø by ved ord- fører Jaklin overta monumentet og hegne om det for de kommen- de slekter — lar vi dekket falle.

— — —
Og mens mengden blottet ho- dene falt flagget rundt bysten og Adolf Thomsens faste, ka- raktersterke hode og ansikts- trekk meislet i uforgjengelig bronse kom til syne. — Mens hodene framleis var blottet klang så kjærlighetsbekjennel- sen til Nordlandet «Å eg veit meg eit land» utover.

— — —
Ordfører Ingvald Jaklin over- tok så minnesmerket på byens vegne og uttalte den gleden som alle tromsøværing kjente og som også sikkert alle nordlendinger følte ved at Thomsens byste er reist her i byen. Dens parker har lenge ventet på å bli prydet av den. På vegne av formann- skapet ville han ta imot den og lovet at den skulle bli hegnet om.

Når vi skal tolke vår glede over denne vakre delen av lan- det som er vårt, griper vi na- turlig til den som begynner med «Å eg veit meg eit land». Sam- men med Elias Blix har Adolf Thomsen skapt denne uforligne- lig vakre sang. Det er derfor like naturlig at minnesmerket over ham blir reist her i hjertet av Nord-Norge, og like ved denne kirke. I den skapte Thomsen si- ne beste og vakreste melodier og i ly av den skal hans minnesmer- ke stå og inspirere ungdommen som vokser opp.

Det er oss en særlig glede å ha to av Thomsens barn, fru Frida Simonsen og Sigvald Thomsen, tilstede ved denne begivenhet. Vi håper de tar med seg et godt inntrykk fra denne byen hvor deres store far tilbragte så man- ge år av sitt liv og skapte så meget av evig verdi.

Etterat Tromsø Blandede Kor, Wulff-Ellingsens Damekor og Tromsø Mandssangforening diri- gert av fru Wulff-Ellingsen had- de sunget «Eg ser dette landet» talte domprost Bockman og la en krans ned ved bysten fra Tromsø menighetsråd. Hans kom- posisjon vil leve lenge i blant oss. Her forskjønnnet han gud- stjenestene med sitt vidunderlige spill og melodier.

Vi lyser fred over hans minne
Fra Nord-Norges Sangerlag la Einar Arnesen ned en krans med takk for alle de uforgjengelige melodier han hadde skjenket sangerne. Så lenge nordmenn lever i et fritt Norge vil Adolf Thomsens minne leve.

Fra Nordlendingenes Fore- ning i Oslo bragte Helmer Tel- nes en takk til Adolf Thomsen for det han hadde skapt og for alle de minner hans melodier gir som bringer landsdelen inn i oss. Ternes bragte også en takk til komiteen som hadde muliggjort dette minnesmerket og lyste der etter fred over Thomsens minne

På vegne av Thomsens fami- lie bragte sønnen, Sigvald Thom- sen en varm takk til alle dem som har vært med på å få dette minnesmerke reist. Spesielt vil- le han takke komiteen ved dens formann Erling Bangsund hvis oppfrende og inspirerte arbeid hadde gjort dette mulig. Videre takket han byen for at minnes- merket hadde fått en slik he- dersplass, menighetsrådet og al- le som hadde ytet.

Med Adolf Thomsens utset- ning for orgel, firhendig av Nordraaks «Ja, vi elsker» split- t av Elsa og Helmer Ternes slut- tet så denne høgtidsstund.

I går kveld ble et opptak av avdukingen kringkastet over riksnettet. Det ble en meget vel lykket sending som kringkastin- gens folk her har all ære av.

På langt nær ikke lærere nok

— heller ikke det aller nødvendigste utstyr i skolen her nord

Det er stor grunn til å gle seg over den reform som Framhaldsskolen er, sa skoledirektør Hellebust i et foredrag fredag kveld på Troms krets lærerlag.

Det er min tro at denne skole- type gir et uunnverlig grunn- lag for en bedre start for vår ungdom.

Men det er med en sår kjens- le må jeg si at staten ikke vå- get å innføre tvungen fram- haldsskole, — av økonomiske grunner og fordi vi ikke har rom og skolemateriell og læ- rere nok til det.

Vi har ikke lærerkrefter nok for disse spesialfag. Og kjøk- kenutstyr, redskaper og an- net utstyr er det langt fram- til vi kan skaffe. En sitter med en følelse av vannot.

Løven blir satt i kraft fra vå- ren og det kan gåes igang med skolen fra høsten av. Her nord har vi 25—30 per- sent lærere uten lærerutdan- nelse.

I Oslo bispedømme er det 3—4 prosent. Slik er situasjonen.

Fåke har vi hus og ikke lærere nok.

Vi kommer ennå lengere inn i bakveia. De rikere distrikter ser på, som makter å sette skolen i gang uten større an- strengelser, trekker vår ung- dom til seg.

Deite er en realitet vi må se i øynene.

Derfor må vi gjøre alt vi kan for å gjennomføre reformen i våre bygder. Det kaller på alle som har ansvaret for ungdom mens opplæring. Det skolestyre og herreds- styre som ikke ser den store sjansen her, er blind.

Ute bygdene må det reises en agitasjon for nødvendigheten av framhaldsskoler.

Her oppe må vi også få litt igjen av fellesskapets midler. Det sies at vi alltid gnåler og maser. Men hvis vi ikke gnå- ler og maser får vi ikke noen ting.

Jeg oppfordrer alle lærere å gå inn på hvert sitt sted for den- ne skoletype — en yrkesopp- læring som igjen skal gi fol- ket vårt vilkår til å hevde seg — skal vi si — som hittil.

Det må tilsettes for hver fram

Kristendomsundervisninga i framhaldsskolen

I sitt foredrag fredag på Troms krets lærerlag om framhaldsskolen kom skoledirektør Hellebust også inn på kristen- domsopplæringa.

Framhaldsskolen blir i noe mon en yrkesskole. Den er tenkt ikke bare som en ånde- lig vekker. Det er en skolety- pe hvor ungdom skal få høve til å velge etter sine interes- ser og få den opplæring som passer. Framhaldsskolen skal være allsidig og ungdommen selv skal velge sin linje. Vi må huske på at 60—70 per- sent av konfirmantene ikke får annen skole enn folkesko- len.

Det som ordskiftet egentlig sto om i Stortinget var om kristendomsopplæring skulle være tvunget eller frivillig fag. Det var ikke til det siste uklart hvordan det ville gå. Proposisjonen — at kristen- domsundervisning skulle være tvunget fag, seiret i Odelstin- get med 6 stemmers overvekt.

Han ville legge et godt ord inn for dette fag og at skolesty- rene utover tar det med på

skoleplanen — bare noen få timer på planen. Og at det blir sørget for at det blir tilsett lærere som makter faget. En lærerskoleutdannet lærer har forutsetninger for å makte det. Det kan bli verre for en artianer.

Skolestyrene må ha øynene åpne både for faget og man- nen. I de lause år vår ungdom har like etter folkeskolen er det av stor betydning at det blir lagt et moralsk grunnlag for livet — gi de unge noe å tro på. Ungdommen trenger en orien- tering i de ubefestede år, en ballast å gå ut i livet med. De unge trenger hjelp her som i de andre fag. Kristendomsundervisning er ikke tvunget. — Men det er tillatt. Og det bør tas med på planen.

Det lyses for —
Rogde, Ole, motormaskinist, Kjøtta i Trondenes og hushjelp Magnhild Gjertrud Kristiansen, Dale i Trondenes.

Nilsen, Sigurd Jenberg, fisker Stubbeng, Storfjord og hmv. Lai la Marie As'aug Mathisen, Mel- len, Birtavarre, Kåfjord.

Korsnes, Håkon, kontorsjef, Storekorsnes, Talvik og Borghild Terese Olsen, Tromsø

haldsskole et tilsyn som pas- ser på at skoleplanen overhol- des strengt, så det ikke blir et slikt, at framhaldsskolen blir en forskole til realskolen.

haldsskole et tilsyn som pas- ser på at skoleplanen overhol- des strengt, så det ikke blir et slikt, at framhaldsskolen blir en forskole til realskolen.

haldsskole et tilsyn som pas- ser på at skoleplanen overhol- des strengt, så det ikke blir et slikt, at framhaldsskolen blir en forskole til realskolen.

haldsskole et tilsyn som pas- ser på at skoleplanen overhol- des strengt, så det ikke blir et slikt, at framhaldsskolen blir en forskole til realskolen.

haldsskole et tilsyn som pas- ser på at skoleplanen overhol- des strengt, så det ikke blir et slikt, at framhaldsskolen blir en forskole til realskolen.

haldsskole et tilsyn som pas- ser på at skoleplanen overhol- des strengt, så det ikke blir et slikt, at framhaldsskolen blir en forskole til realskolen.

haldsskole et tilsyn som pas- ser på at skoleplanen overhol- des strengt, så det ikke blir et slikt, at framhaldsskolen blir en forskole til realskolen.

haldsskole et tilsyn som pas- ser på at skoleplanen overhol- des strengt, så det ikke blir et slikt, at framhaldsskolen blir en forskole til realskolen.

haldsskole et tilsyn som pas- ser på at skoleplanen overhol- des strengt, så det ikke blir et slikt, at framhaldsskolen blir en forskole til realskolen.